

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 8. maijā¹

Lieta C-137/13

**Herbaria Kräuterparadies GmbH
pret
Freistaat Bayern**

(Bayerisches Verwaltungsgericht München (Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lauksaimniecība — Bioloģisko produktu marķēšana — Regula (EK) Nr. 889/2008 — 27. panta

1. punkta f) apakšpunkts — Produktu un vielu izmantošana tādas pārtikas pārstrādē, kas marķēta kā bioloģiska — Aizliegums izmantot minerālvielas un vitamīnus, ja to izmantošana nav likumīgi nepieciešama — Dzelzs glikonāta un vitamīnu pievienošana bioloģisku augļu sulu maisījumam — Nepieciešamie daudzumi, lai atļautu tirgot kā uztura bagātinātāju ar uzturvērtības un veselīguma norādi vai kā īpašas diētas pārtikas produktu

1. Šis ir *Bayerisches Verwaltungsgericht München* (Bavārijas Administratīvā tiesa Minhenē (Vācija), turpmāk tekstā – “*Verwaltungsgericht*”) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.

2. Tas attiecas uz produktu, kas satur galvenokārt bioloģiski audzētas sastāvdaļas, bet arī nebioloģiskas minerālvielu un vitamīnu piedevas. Vai tas var tikt marķēts un tirgots kā “bioloģisks”? Konkrētāk, vai šādas piedevas ir “likumīgi nepieciešamas”, ja produkts tiek tirgots kā uztura bagātinātājs un/vai [ja] tam ir veselīguma vai uzturvērtības priekšrocības, kuras nav iespējams iegūt bez tām?

3. (Eiropas) produkta ražotājs šai Tiesai arī apgalvo, ka līdzīgi produkti, kas tiek importēti no Amerikas Savienotajām Valstīm (turpmāk tekstā – “ASV”), var tikt tirgoti Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā – “ES”) ar “bioloģisko” marķējumu, kas atbilst ASV noteikumiem, kas ir līdzvērtīgi, bet ne vienādi ar ES noteikumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Uztura bagātinātāji un uzturvielas

4. Direktīvas 2002/46² preambulas 9. apsvērumā ir noteikts: “Uztura bagātinātājos būtu jāatļauj iekļaut tikai tos vitamīnus un minerālvielas, kas parasti atrodas uzturā un tiek ar to uzņemtas, lai gan tas nenozīmē, ka tās tur obligāti jāiekļauj. [...]”

5. Preambulas 15. apsvērumā ir noteikts: “Patērētāji uztura bagātinātājus pērk, lai papildinātu ar uzturu uzņemto daudzumu. Lai nodrošinātu šā mērķa sasniegšanu, ja uz uztura bagātinātāja marķējuma ir norādīti vitamīni un minerālvielas, tiem produktā būtu jābūt nozīmīgā daudzumā.”

¹ — Oriģinālvaloda – angļu.

² — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 10. jūnija Direktīva 2002/46/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem (OV L 183, 51. lpp.), ar grozījumiem.

6. Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts, ka: a) uztura bagātinātāji ir “pārtikas produkti parastā uztura papildināšanai, [...] kas ir koncentrētas uzturvielas vai citas vielas ar uzturvērtību vai fizioloģisku ietekmi, atsevišķi vai kombinācijās, un ko pārdod devās [...]”, un b) uzturvielas ir vitamīni un minerālvielas. 4. panta 1. punkts, lasot kopā ar I un II pielikumu, nosaka vitamīnu un minerālvielu, kas var tikt izmantotas uztura bagātinātāju ražošanā, izsmelšanu uzskaitījumu.

7. 5. panta 3. punktā ir noteikts: “Lai nodrošinātu to, ka uztura bagātinātājos ir nozīmīgs daudzums vitamīnu un minerālvielu, attiecīgi nosaka minimālo ikdienas patēriņa daudzumu, ko iesaka ražotājs.” Saskaņā ar 5. panta 4. punktu vitamīnu un minerālvielu minimālo daudzumu, kas minēts 3. punktā, ir jānosaka Komisijai. Tomēr faktiski šādi daudzumi vēl nav tikuši noteikti.

8. Saskaņā ar 6. panta 3. punkta a) apakšpunktu uz marķējuma jābūt nosaukumiem uzturvielu vai vielu kategorijām, kas produktu raksturo, vai norādei par šo uzturvielu vai vielu īpašībām.

Uzturvērtības un veselīguma norādes

9. Regulas Nr. 1924/2006³ 2. panta 2. punkta 1) apakšpunktā ir noteikts, ka “norāde” ir “jebkurš ziņojums vai atveidojums, kas nav obligāts saskaņā ar Kopienas vai valsts tiesību aktiem [...], kurš pauž, liek domāt vai netieši norāda, ka pārtikas produktam ir sevišķas īpašības”.

10. 3. pantā ir noteikts:

“Uzturvērtības un veselīguma norādes Kopienas tirgū laisto pārtikas produktu marķēšanai, noformēšanai un reklāmai var izmantot tikai tad, ja tās atbilst šīs regulas noteikumiem.

[...] uzturvērtības un veselības norāžu lietošana nedrīkst:

a) būt kļūdaina, neskaidra vai maldinoša;

[...].”

11. 5. panta 1. punktā cita starpā ir noteikts:

“Uzturvērtības un veselīguma norādes ir atļauts lietot tikai tad, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) saskaņā ar vispārpieņemtiem zinātniskiem pierādījumiem ir pierādīts, ka norādē minētās vielas klātbūtnei [...] pārtikas produktā vai pārtikas produktu kategorijā ir labvēlīga uzturvērtība vai fizioloģiskā ietekme;

b) norādē minētā uzturviela vai cita viela:

i) galaproduktā ir nozīmīgā daudzumā, kā noteikts Kopienas tiesību aktos, vai, ja šādu noteikumu nav, tādā daudzumā, kurš rada uzturvērtību vai fizioloģisku ietekmi, par ko ir apgalvots, ka tas ir pierādīts ar vispārpieņemtiem zinātniskiem pierādījumiem; [...]

[...].”

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1924/2006 par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem (OV L 404, 9. lpp.).

12. 8. panta 1. punktā ir noteikts: “Uzturvērtības norādes ir atļautas tikai tādā gadījumā, ja tās ir uzskaitītas pielikumā un atbilst šajā regulā paredzētajiem nosacījumiem.” 13. panta 1. punkts atļauj arī izmantot konkrēti veselīguma norādes, kas apraksta vai attiecas uz uzturvielu vai citu vielu nozīmi augšanā, attīstībā un ķermeņa funkcijās, kuras ir pamatotas ar vispārpieņemtiem zinātniskiem datiem un ir viegli saprotamas vidusmēra patērētājam, un ir iekļautas sarakstā, kuru saskaņā ar 13. panta 3. punktu ir jāpieņem Komisijai.

13. Regulas Nr. 1924/2006 pielikumā ar nosaukumu “(VITAMĪNA NOSAUKUMS) UN/VAI (MINERĀLVIELAS NOSAUKUMS) AVOTS” ir noteikts: “Norādi, ka pārtikas produkts ir vitamīnu un/vai minerālvielu avots, kā arī jebkuru citu norādi, ko patērētājs tā varētu saprast, drīkst izmantot tikai tad, ja produkts satur vismaz būtisku to daudzumu, kā definēts Direktīvā 90/496/EEK [..].”⁴

14. Regulas Nr. 432/2012⁵ pielikumā ir noteikts veselīguma norāžu saraksts, kuras atļauts lietot uz pārtikas produktiem, atsaucoties uz Regulas (EK) Nr. 1924/2006 13. panta 3. punktu. Dzelzij norāde “Dzelzs veicina normālu sarkano asinsķermenīšu un hemoglobīna veidošanos” var tikt izmantota, bet tikai pārtikas produktiem, kuri ir vismaz dzelzs avots, uz kuru ir atsauce norādē.

Īpašas diētas pārtikas produkti

15. Direktīvas 2009/39⁶ 1. panta 2. punktā ir noteikts, ka īpašas diētas pārtikas produkti ir “pārtikas produkti, kas sakarā ar to īpašo sastāvu vai ražošanas procesu ir skaidri nošķirami no normāla patēriņa pārtikas produktiem, ir piemēroti tiem paredzētajiem uztura nolūkiem un kurus pārdod, norādot šādu piemērotību”.

16. 1. panta 3. punktā ir paredzēts:

“Īpašā diēta apmierina prasības pēc īpašas uzturvērtības:

- a) noteiktas kategorijas personām, kurām ir traucēts gremošanas process vai vielmaiņa; vai
- b) noteiktas kategorijas personām, kuras ir īpašā fizioloģiskā stāvoklī un tāpēc spēj gūt īpašu labumu, kontrolēti lietojot uzturā noteiktas vielas pārtikas produktos; vai
- c) veseliem zīdaiņiem vai maziem bērniem.”

17. 3. panta 1. punktā ir prasīts, lai īpašas diētas pārtikas produktiem būtu tāds sastāvs un īpašības, lai produktus varētu izmantot paredzētajā īpašajā diētā.

18. 4. panta 3. punktā Komisijai ir uzdots pieņemt sarakstus ar vielām, kam ir īpašs uztura nolūks, tajā skaitā vitamīniem un minerālsāļiem, kas paredzēti pievienošanai īpašas diētas produktiem.

4 — Padomes 1990. gada 24. septembra Direktīvas 90/496/EEK par pārtikas produktu uzturvielu marķējumu (OV L 276, 40. lpp.) I pielikumā ir noteikts: “Lemjot par to, kas ir uzskatāms par ievērojamu daudzumu, būtu jāņem vērā 15 % no ieteicamās diennakts devas, kas norādīta pielikumā un ietilpst 100 g vai 100 ml produkta vai vienā iepakojumā, ja tas satur tikai vienu porciju.” Ieteicamā diennakts deva (“IDD”) ir noteikta vairākām vielām, tajā skaitā dzelzij un dažādiem vitamīniem, par kuriem ir apgalvots, ka tos satur produkts izskatāmajā pamatlīdā.

5 — Komisijas 2012. gada 16. maija Regula (ES) Nr. 432/2012, ar ko izveido sarakstu ar atļautajām veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem, kuras neattiecas uz slimības riska samazināšanu un uz bērnu attīstību un veselību (OV L 136, 1. lpp.).

6 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 6. maija Direktīva 2009/39/EK par īpašas diētas pārtikas produktiem (pārstrādāta versija) (OV L 124, 21. lpp.).

19. Šis saraksts tika pieņemts Regulas Nr. 953/2009⁷ pielikumā; tās preambulas 5. apsvērumā ir teikts: “Ja uzturvielas pievienošanu uzskata par nepieciešamu, tās izmantošanu nosaka ar īpašiem noteikumiem attiecīgās īpašās direktīvās, kurās vajadzības gadījumā paredz attiecīgus kvantitatīvos nosacījumus.”.

ES ražoto bioloģisko produktu marķēšana

20. Regulas Nr. 834/2007⁸ preambulā cita starpā ir ietverti šādi apsvērumi:

“(20) Pārstrādātu pārtiku vajadzētu marķēt kā bioloģisku vienīgi tad, ja visas vai gandrīz visas lauksaimnieciskas izcelsmes sastāvdaļas ir iegūtas bioloģiskajā ražošanā. Tomēr vajadzētu noteikt īpašus marķēšanas noteikumus pārstrādātai pārtikai, kuras sastāvā ir tādas lauksaimnieciskās izcelsmes sastāvdaļas, ko nevar iegūt bioloģiskajā ražošanā [..].

[..]

(22) Ir svarīgi saglabāt patērētāju uzticību bioloģiskajiem produktiem. Tādēļ izņēmumi attiecībā uz prasībām, ko piemēro bioloģiskajai ražošanai, būtu stingri jāierobežo, tos attiecinot vienīgi uz gadījumiem, kad izņēmuma noteikumu piemērošanu uzskata par pamatotu.

[..]”

21. Šīs regulas 3. pantā ir noteikti bioloģiskās ražošanas vispārējie mērķi, tajā skaitā c) “censties ražot dažādus pārtikas produktus un citus lauksaimniecības produktus, kas atbilst patērētāju pieprasījumam pēc precēm, kuras ražotas, izmantojot procesus, kas nekaitē videi, cilvēku veselībai, augu veselībai vai dzīvnieku veselībai un labturībai”.

22. 6. pantā ir noteikts:

“[..] pārstrādātas bioloģiskās pārtikas ražošanā piemēro šādus īpašos principus:

- a) bioloģisko pārtiku ražot no bioloģiskās lauksaimniecības sastāvdaļām, izņemot gadījumus, ja tirgū nav pieejamas bioloģiskas izcelsmes sastāvdaļas;
- b) ierobežoti izmantot pārtikas piedevas, nebioloģiskas sastāvdaļas, kam ir galvenokārt tehnoloģiskas un sensoras funkcijas, un mikrouzturvielas un pārstrādes palīg līdzekļus, tos izmantojot minimāli un vienīgi gadījumos, kad ir būtiska tehnoloģiska vajadzība vai ar uzturu saistīta īpaša vajadzība;
- c) neizmantojot vielas un pārstrādes metodes, kas varētu būt maldinošas attiecībā uz produkta patieso būtību;

[..].”

7 — Komisijas 2009. gada 13. oktobra Regula (EK) Nr. 953/2009 par vielām, ko īpašu uztura apsvērumu dēļ var pievienot īpašas diētas pārtikas produktiem (OV L 269, 9. lpp.).

8 — Padomes 2007. gada 28. jūnija Regula (EK) Nr. 834/2007 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr. 2092/91 atcelšanu (OV L 189, 1. lpp.).

23. 19. pants saucas “Vispārēji noteikumi pārstrādātas pārtikas ražošanai”. 19. panta 2. punktā it īpaši ir paredzēts:

“Pārstrādātas bioloģiskās pārtikas gatavošanai piemēro šādus nosacījumus:

- a) produktu ražo galvenokārt no lauksaimnieciskas izcelsmes sastāvdaļām; [..]
- b) pārtikas produktos, kas paredzēti īpaša uztura vajadzībām, pārtikas piedevas, pārstrādes palīgvielās, aromatizētājus, ūdeni, sāli, mikroorganismu un fermentu preparātus, minerālvielas, mikroelementus, vitamīnus, kā arī aminoskābes un citas mikrouzturvielas izmanto vienīgi tad, ja tās saskaņā ar 21. pantu ir apstiprinātas lietošanai bioloģiskajā ražošanā atbilstīgi;

[..].”

24. Konkrētāk, 21. pantā ir paredzēts:

“1. Piešķirot atļauju produktus un vielas izmantot bioloģiskajā ražošanā un tos iekļaujot ierobežotajā sarakstā, kā minēts 19. panta 2. punkta b) [..] apakšpunktā, ievēro [..] šādus kritērijus, ko izvērtēt kopumā:

- i) nav pieejamas alternatīvas, kas apstiprinātas saskaņā ar šo nodaļu;
- ii) tos neizmantojot, būtu neiespējami ražot vai saglabāt pārtiku vai izpildīt uztura prasības, kas noteiktas, pamatojoties uz Kopienas tiesību aktiem.

Turklāt produkti un vielas, kas minēti 19. panta 2. punkta b) apakšpunktā, ir atrodami dabā, un tie var būt apstrādāti vienīgi mehāniskā, fiziskā, bioloģiskā, fermentatīvā vai mikrobioloģiskā procesā, izņemot gadījumus, ja šādi produkti un vielas no šādiem avotiem nav tirgū pieejami pietiekamā daudzumā vai kvalitātē.

2. Komisija [..] pieņem lēmumu par produktu un vielu atļaušanu un to iekļaušanu 1. punktā minētajā ierobežotajā sarakstā un paredz to īpašus izmantošanas nosacījumus un ierobežojumus, kā arī, vajadzības gadījumā, pieņem lēmumu par produktu svīturošanu.

[..].”

25. 23. pantā (“Tādu terminu lietošana, kas norāda uz bioloģisko ražošanu”) cita starpā ir noteikts:

“1. Šīs regulas nolūkā par produktu, kura marķējumā, reklāmā vai tirdzniecības dokumentos ir norādes par bioloģiskās ražošanas metodēm, uzskata tādu produktu, kura sastāvdaļas vai barība ir aprakstīta ar terminiem, kas patērētājam liek domāt, ka tā sastāvdaļas vai barība ir iegūta saskaņā ar šajā regulā izklāstītajiem noteikumiem. Īpaši pielikumā [9] uzskaitītos terminus, kā arī to atvasinājumus vai deminutīvus, piemēram, “bio” un “eko”, var izmantot visā Kopienā un jebkurā Kopienas valodā, atsevišķi vai saistīti, tādu produktu marķēšanai un reklamēšanai, kuri atbilst šīs regulas prasībām.

[..]2. Šā panta 1. punktā minētos terminus nekur Kopienā un nevienā Kopienas valodā neizmanto tādu produktu marķējumā, reklāmā un tirdzniecības dokumentos, kuri neatbilst saskaņā ar šo regulu noteiktām prasībām, izņemot gadījumus, kad šos terminus attiecina uz produktiem, kas nav pārtikas vai barības produkti, vai kad šo terminu izmantojums viennozīmīgi nav saistīts ar bioloģisko ražošanu.
[..]

9 — Pielikumā katrai no 25 (šobrīd) lietotajām ES valodām (24 oficiālās valodas un papildus luksemburģiešu valoda) ir uzskaitīti viens vai divi termini, no kuriem gandrīz visi nozīmē “bioloģisks”, “ekoloģisks” vai “organisks” [“dabisks”] (izņēmums ir igauņu valoda, kurā var tikt izmantots vārds, kas, šķiet, nozīmē “viegls”, un somu valoda, kuras norādītā termina nozīme šķietami ir tuvāka vārdam “dabisks”).

4. Attiecībā uz pārstrādātu pārtiku 1. punktā minētos terminus var lietot:

- a) komercnosaukumā, ja:
 - i) pārstrādātā pārtika atbilst 19. pantam;
 - ii) vismaz 95 % (pēc svara) no tās lauksaimnieciskās izcelsmes sastāvdaļām ir ražotas bioloģiskajā lauksaimniecībā;

[..].”

26. Regulas Nr. 889/2008¹⁰ 27. panta nosaukums ir “Atsevišķu līdzekļu un vielu izmantošana pārstrādē”. 27. panta 1. punktā cita starpā ir noteikts:

“Regulas (EK) Nr. 834/2007 19. panta 2. punkta b) apakšpunkta nolūkos bioloģiskās pārtikas pārstrādei var izmantot tikai šādas vielas [..]:

[..]

- f) minerālvielas (tostarp mikroelementi), vitamīni, aminoskābes un mikrouzturvielas, kuru lietošana atļauta tikai tiktāl, ciktāl to izmantošana ir likumīgi nepieciešama pārtikas produktos, kuros tie ir iekļauti.”

No ASV importēto bioloģisko produktu marķēšana

27. Regulas Nr. 834/2007 preambulas 33. apsvērumā ir noteikts:

“Eiropas Kopienā importētos bioloģiskās lauksaimniecības produktus vajadzētu atļaut laist Kopienas tirgū kā bioloģiskus produktus, ja tie ir ražoti atbilstīgi ražošanas noteikumiem un kontrolēti atbilstīgi prasībām, kuras ir saskaņā ar Kopienas tiesību aktos paredzētajām prasībām vai līdzvērtīgas tām. Turklāt uz produktiem, kas importēti saskaņā ar līdzvērtīgu sistēmu, būtu jāattiecas sertifikātam, ko izdevusi attiecīgās trešās valsts kompetentā iestāde vai atzīta kontroles iestāde vai organizācija.”

28. Šie mērķi tiek īstenoti šīs regulas 32. pantā atbilstīgiem produktiem un 33. pantā produktiem, kuriem ir līdzvērtīgas garantijas. 33. panta 1. punkta regulējums atļauj pēdējos laist ES tirgū, ja a) tie ir ražoti saskaņā ar līdzvērtīgiem ražošanas noteikumiem, b) uzņēmējiem ir piemēroti kontroles pasākumi, kam ir līdzvērtīga iedarbība, un c) [tie] savas darbības ir iekļāvuši atzītā kontroles sistēmā, un d) produktam ir piešķirts inspekcijas sertifikāts, kuru izdevusi kompetenta iestāde. 33. panta 2. punktā noteiktais pilnvaro Komisiju izveidot trešo valstu sarakstu, kurām ir līdzvērtīgi ražošanas noteikumi un līdzvērtīga kontroles pasākumu efektivitāte.

29. Regulas Nr. 1235/2008¹¹ III sadaļas nosaukums ir “Tādu produktu imports, kam ir līdzvērtīgas garantijas”. 7. pants šajā sadaļā ir par atzītu trešo valstu saraksta izveidi un saturu, kas ir noteikts III pielikumā, bet 10. pants ir par līdzvērtības pārbaudes nolūkos atzīto kontroles organizāciju un kontroles iestāžu saraksta izveidi un saturu, kas ir noteikts IV pielikumā.

10 — Komisijas 2008. gada 5. septembra Regula (EK) Nr. 889/2008, ar ko paredz sīki izstrādātus bioloģiskās ražošanas, marķēšanas un kontroles noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007 [par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu] (OV L 250, 1. lpp.).

11 — Komisijas 2008. gada 8. decembra Regula (EK) Nr. 1235/2008, ar ko nosaka sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 834/2007 par bioloģisko produktu importēšanas kārtību no trešām valstīm (OV L 334, 25. lpp.).

30. Šie pielikumi ir grozīti ar Regulu Nr. 126/2012¹², ar kuru no 2012. gada 1. jūnija līdz 2015. gada 30. jūnijam ASV pievienoja atzīto trešo valstu sarakstam ar cita starpā pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, kurus lieto kā pārtiku, un uzskaitīja kontroles organizācijas un iestādes šajā valstī.

31. Saskaņā ar Regulas Nr. 126/2012 preambulas 4. apsvērumu:

“Dažus lauksaimniecības produktus, kurus importē no [ASV], patlaban [ES] tirgo saskaņā ar pārejas noteikumiem, kas paredzēti 19. pantā [Regulā (EK) Nr. 1235/2008]. [ASV] ir iesniegušas Komisijai lūgumu tās iekļaut Regulas (EK) Nr. 1235/2008 7. pantā minētajā sarakstā. Tās iesniedza informāciju, kas prasīta saskaņā ar minētās regulas 7. un 8. pantu. Minētās informācijas pārbaude un apspriedes, kas pēc tam notika ar ASV iestādēm, ļāva secināt, ka noteikumi, kuri šajā valstī regulē bioloģisko lauksaimniecības produktu ražošanu un kontroli, ir līdzvērtīgi Regulā (EK) Nr. 834/2007 noteiktajiem. Komisija veica [ASV] faktiski piemēroto ražošanas noteikumu un kontroles pasākumu pārbaudi uz vietas, kā paredzēts Regulas (EK) Nr. 834/2007 33. panta 2. punktā, un nonāca pie apmierinošiem secinājumiem. Līdz ar to Komisijai būtu jāiekļauj [ASV] sarakstā, kas sniegts Regulas (EK) Nr. 1235/2008 III pielikumā.”

Fakti, tiesvedība un uzdotie jautājumi

32. *Herbaria Kräuterparadies GmbH* (turpmāk tekstā – “*Herbaria*”) ražo augļu sulu un ārstniecības augu izvilkumu maisījumu “*Herbaria Blutquick – Eisen + Vitamine*” (“*Herbaria Blutquick – Dzelzs + Vitamīni*”, turpmāk tekstā – “*Blutquick*”). Lai arī tas sastāv galvenokārt no bioloģiskām lauksaimniecības izcelsmes sastāvdaļām Regulas (EK) Nr. 834/2007 19. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, *Blutquick* satur nebioloģiskas izcelsmes vitamīnus un dzelzs glikonātu. Tas tiek reklamēts un tirgots kā uztura bagātinātājs, kurš satur dzelzi un vitamīnus, un tā marķējumā ir norāde uz bioloģisko ražošanu Regulas (EK) Nr. 834/2007 23. panta izpratnē kopā ar norādi “Dzelzs veicina normālu sarkano asinsķermenīšu un hemoglobīna veidošanos”. Ar ieteicamo dienas devu tiek segti 20 % no dienā nepieciešamās dzelzs IDD. *Blutquick* ir arī ieteicams, lai veicinātu bērnu dabīgo garīgo attīstību, ja tas tiek lietots grūtniecības un zīdīšanas laikā, lai novērstu izsīkuma sindromu un uzlabotu kopējo pašsajūtu.

33. 2011. gada decembrī kompetentā Bavārijas iestāde uzdeva *Herbaria* svītrot *Blutquick* marķēšanā, reklamā un tirdzniecībā izmantoto norādi par bioloģisko lauksaimniecību, pamatojoties uz to, ka tiek pārkāpts Regulas Nr. 834/2007 23. panta 4. punkta a) apakšpunkta i) punkts, lasot to kopā ar Regulas (EK) Nr. 834/2007 19. panta 2. punkta b) apakšpunktu un Regulas Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunktu. Viņu pamatojums bija šāds. Minerālvielas un vitamīnus varētu pievienot tikai tad, ja to izmantošana pārtikas produktos, kuriem tie pievienoti, būtu likumīgi nepieciešama. *Blutquick* gadījumā šādas likuma prasības neesot. It īpaši tas neesot produkts Valsts diētisko produktu noteikumu (*Diätverordnung*) izpratnē. Tas, ka saskaņā ar Regulu Nr. 1924/2006 “uzturvērtības un veselīguma norādēm” tiekot piemērotas sīki izstrādātas prasības, nenozīmējot, ka vitamīnu vai minerālvielu izmantošana ir likumīgi nepieciešama pārtikas produktu ražošanā, ja uz tiem neattiecas *Diätverordnung*. Pat ja *Blutquick* būtu atļauts atbilstoši Regulai Nr. 1924/2006, to nevarētu marķēt, reklamēt un tirgot ar Regulas Nr. 834/2007 23. pantā noteikto norādi uz bioloģisko lauksaimniecību, jo Regulā Nr. 1924/2006 nav prasīts, lai pārtikas produkti un uztura bagātinātāji saturētu vitamīnus vai tiktu bagātināti ar dzelzs glikonātu.

12 — Komisijas 2012. gada 14. februāra Īstenošanas Regula (ES) Nr. 126/2012, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 889/2008 attiecībā uz dokumentāriem pierādījumiem un Regulu (EK) Nr. 1235/2008 attiecībā uz bioloģisko produktu importēšanas kārtību no Amerikas Savienotajām Valstīm (OV L 41, 5. lpp.).

34. *Herbaria* apstrīdēja šo lēmumu, īpaši norādot, ka ar Regulas Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunktu mērķis esot bijis atļaut minerālvielu un vitamīnu pievienošanu, kad un ciktāl citās ES vai valstu tiesību normās būtu paredzēta prasība par noteiktu vitamīnu vai minerālvielu īpatsvaru produktā, ja pārtikas produkta lietošanas mērķi bez tām nebūtu iespējams sasniegt. Atsauces pamats esot konkrēts pārtikas produkts ar konkrētu lietojuma mērķi. Tiesību normas par uztura bagātinātājiem vai normas par veselīguma un uzturvērtības norādēm, tostarp Regulā Nr. 1924/2006 ietvertās normas, noteic, ka minerālvielas un vitamīni ir jāpievieno pārtikas produktiem, kas atbilstoši to marķējumam ir paredzēti īpašam uztura mērķim. Maldināšanas aizliegums izvirza prasību, ka ar ražotāja norādīto dienas devu ir jāvar iegūt 15 % no oficiāli ieteicamās maksimālās devas¹³. Uztura bagātinātāja noteiktais mērķis bija pamats likumīgam pienākumam sasniegt atbilstošo minimālo īpatsvaru. Ja tas ir iespējams, tikai pievienojot vielas, tad šāda vielu pievienošana ir likumīgi nepieciešama. Papildus Regulā Nr. 432/2012 ir noteiktas likumīgās prasības dienas devām, un tādējādi vielu pievienošana bioloģiskajiem pārtikas produktiem ir nepieciešama. Dzelzs glikonāta un vitamīnu pievienošana produktam *Blutquick* ir obligāti nepieciešama, lai panāktu nepieciešamo šīs vielas līmeni norādītā mērķa sasniegšanai. To neesot iespējams panākt, izmantojot bioloģiskas izcelsmes produktus. Vielas tiekot pievienotas tikai nepieciešamajā daudzumā.

35. Iestādes atbildēja, ka vitamīnu un dzelzs glikonāta pievienošana neesot paredzēta likumos. Regulā Nr. 1924/2006 noteiktais tikai atļaujot šo vielu pievienošanu, bet neizvirza to kā prasību. Pretēja interpretācija būtu pretrunā Regulas Nr. 834/2007 6. panta b) punktam, atbilstoši kuram bioloģiskās pārtikas ražošanā piedevas ir jāizmanto minimāli.

36. Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht* lūdz sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem:

- “1) Vai Regulas (EK) Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunkts ir jāsaprot tādējādi, ka minēto vielu izmantošana ir likumīgi nepieciešama tikai tad, ja Savienības tiesību vai ar tām saderīgā valsts tiesību normā attiecībā uz pārtikas produktu, kam minētās vielas ir jāpievieno, ir tieši paredzēta šo vielu pievienošana vai vismaz norādīta minimālā pievienojamo vielu koncentrācija?
- 2) Ja uz pirmo jautājumu atbilde ir noliedzoša, vai Regulas (EK) Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunkts ir izprotams tādējādi, ka minēto vielu izmantošana ir likumīgi nepieciešama arī tad, kad, šo pārtikas produktu laižot tirgū kā uztura bagātinātāju vai ietverot veselīguma norādes, nepievienojot vismaz kādu no minētajām vielām, tiktu maldināti patērētāji, jo pārtikas produkts minēto vielu pārāk zemās koncentrācijas dēļ nevar pildīt savu funkciju kā pārtika vai arī savu veselīguma norādē paredzēto funkciju?
- 3) Ja uz pirmo jautājumu atbilde ir noliedzoša, vai Regulas (EK) Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunkts ir izprotams tādējādi, ka minēto vielu izmantošana ir likumīgi nepieciešama arī tad, kad konkrētas veselīguma norādes drīkst izmantot tikai attiecībā uz pārtikas produktiem, kuri satur vismaz vienu no minētajām vielām noteiktā, tā sauktā, pietiekamā daudzumā?”

37. Rakstveida apsvērumus ir iesnieguši pamatlietas dalībnieki, Čehijas, Francijas un Spānijas valdības un Eiropas Komisija – kuras, izņemot Čehijas un Spānijas valdības, sniedza arī mutvārdu apsvērumus 2014. gada 13. februāra tiesas sēdē.

13 — Šī, šķiet, ir atsauce uz valsts dokumentu, kas saucas “Toxikologische und ernährungsphysiologische Aspekte der Verwendung von Mineralstoffen und Vitaminen in Lebensmitteln” (Minerālvielu un vitamīnu izmantošanas uztura bagātinātājos toksikoloģiskie, uzturvērtības un fizioloģiskie aspekti), kuru 2002. vai 2004. gadā ir publicējis Vācijas *Bundesinstitut für gesundheitlichen Verbraucherschutz und Veterinärmedizin* (Federālais Patērētāju veselības aizsardzības un veterinārmedicīnas institūts), kas sagatavo noteiktus ieteikumus nākotnē pieņemamiem tiesību aktiem. Skat. arī iepriekš 4. zemsvirtras piezīmi.

38. Būtībā visi, kas iesniedza apsvērumus, izņemot *Herbaria*, uzskata, ka uz pirmo jautājumu būtu jāatbild apstiprinoši un ka nepastāv ES likumīga prasība, uz kuru *Herbaria* varētu atsaukties. *Herbaria* ir pretējs viedoklis, bet tā arī izvirza jautājumu par ASV uztura bagātinātāju importu, kas varot tikt marķēti kā bioloģiski pat tad, ja tie satur pievienotu dzelzi un vitamīnus. Šis jautājums, kuru nebija izvirzījusi iesniedzējtiesa, nebija apskatīts arī nevienā citā no apsvērumiem, bet tika apspriests tiesas sēdē.

Vērtējums

Tiesību aktu interpretācija

39. Trīs iesniegtos jautājumus ir iespējams kopā pārformulēt, jautājot, vai vārdi “likumīgi nepieciešama pārtikas produkts, kuros tie ir iekļauti” Regulas Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunktā attiecas uz: a) tikai tiešu likumīgu prasību vienai vai vairākām vielām, kas iekļautas to vielu sarakstā, kam jābūt pārtikas produktā, ja to vispār tirgo, neatkarīgi no citiem priekšrakstiem par to īpašībām vai paredzēto izmantošanu, vai b) arī uz situāciju, kad pārtikas produkts tiek tirgots kā uztura bagātinātājs ar uzturvērtības vai veselīguma norādi vai kā īpašas diētas pārtikas produkts, bet nevar kā tāds tikt tirgots, ja vien tas nesatur vienas vai vairāku šo vielu noteiktu daudzumu.

40. Regulas Nr. 834/2007 23. panta 2. punkta regulējums neatļauj lietot norādi uz bioloģisko ražošanu jebkuram produktam, kurš neatbilst prasībām, kas ir noteiktas šajā regulā. 23. panta 4. punktā ir skaidri pateikts, ka šāda atsauce ir atļauta attiecībā uz pārstrādātu pārtiku (un augļu sulu un ārstniecības augu izvilkumu maisījums noteikti ir pārstrādāta pārtika) *tikai*, ja šāda pārtika atbilst 19. pantam. 19. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir atļauta cita starpā minerālvielu un vitamīnu pievienošana *tikai* tad, ja tās ir atļauts izmantot bioloģiskajos produktos saskaņā ar 21. pantu. 21. pantā ir noteikti vispārīgi kritēriji šādu vielu atļaušanai un Komisijai tiek deleģēts uzdevums izveidot *ierobežotu* sarakstu šo kritēriju ietvaros. Vispārīgie kritēriji ir tādi, ka nav pieejamas alternatīvas un ka vielai ir jābūt nepieciešamai, lai ražotu vai saglabātu pārtiku vai izpildītu uztura prasības, kas noteiktas, pamatojoties uz ES tiesību aktiem.

41. Pamatojoties uz to, Komisija Regulas Nr. 889/2008 27. panta 1. punktā ir izveidojusi ierobežotu vielu sarakstu, kuras var tikt izmantotas tādas pārtikas pārstrādē, kura tiek tirgota kā bioloģiskā pārtika. Saskaņā ar 27. panta 1. punkta f) apakšpunktu minerālvielas un vitamīni ir atļauti *tikai* tiktāl, ciktāl to izmantošana ir likumīgi nepieciešama.

42. Šo noteikumu izteiksmes veids¹⁴ izskaidro, ka tos ir domāts interpretēt ierobežojoši – ko apstiprina Regulas Nr. 834/2007 preambulas 22. apsvērumus, kurā ir noteikts, ka, lai saglabātu patērētāju uzticību bioloģiskajiem produktiem, izņēmumi attiecībā uz prasībām, ko piemēro bioloģiskajai ražošanai ir *stingri jāierobežo* pamatotos gadījumos.

43. Tādējādi es nevilcinoties secinu, ka frāzes “likumīgi nepieciešama” izmantošana Regulas Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunktā ir jāinterpretē šauri tikai kā tieša likumīga prasība, ka viela būtu jāizmanto attiecīgās pārtikas ražošanai.

44. Netiek apgalvots, ka ES vai jebkuros valstu tiesību aktos, kas ar tiem saderīgi, pastāvētu jebkādas likumīgas prasības, ka augļu sulu un ārstniecības augu izvilkumu maisījumam, kas tiek tirgots vienkārši kā pārtika, bioloģiska vai nebioloģiska, būtu jā satur noteikts dzelzs vai kādu vitamīnu daudzums.

14 — Skat. arī Regulas Nr. 834/2007 6. pantu, kas ir citēts iepriekš 22. punktā, kurā ir lietoti tādi jēdzieni kā “ierobežoti”, “minimāli”, “vienīgi”, “būtisks” un “izņemot”.

45. Turklāt dažos apstākļos varētu uzskatīt, ka pastāv likumīga prasība, ka šādam produktam ir jāsaturs noteiktas minerālvielas vai vitamīnus noteiktos daudzumos, ja tas tiek pārdots kā uztura bagātinātājs ar uzturvērtības vai veselīguma norādi vai kā īpašas diētas pārtikas produkts un [šo vielu] daudzumi ir nepieciešami, lai tas kā tāds tiktu tirgots. Tomēr es nepiekrītu šādai analīzei.

46. Attiecībā uz uztura bagātinātājiem Komisija norāda, ka, lai arī vitamīnu un minerālvielu minimālie daudzumi var tikt noteikti saskaņā ar Direktīvas 2002/46 5. panta 3. un 4. punktu, faktiski tas joprojām nav izdarīts. Kaut arī tas ir jautājums, kuru var noteikt tikai *Verwaltungsgericht*, šādi daudzumi, šķiet, nav noteikti arī piemērojamos Vācijas tiesību aktos¹⁵. Turklāt, pat ja minimālie daudzumi būtu noteikti, tas neuzliktu ražotājiem pienākumu iekļaut kādas minerālvielas vai vitamīnus to produktos; drīzāk tas neļautu tiem tirgot šos produktus kā uztura bagātinātājus, kas satur minēto vielu vai vielas, ja vien to minimālais daudzums vai daudzumi nebūtu pievienoti.

47. Attiecībā uz uzturvērtības un veselīguma norādēm no Regulas Nr. 1924/2006 un Regulas Nr. 432/2012 noteikumiem skaidri izriet, kā norādīts iepriekš 9. –14. punktā, ka produktam *Blutquick* izvirzītās prasības ir tādas, ka tas var tikt izgatavots tikai tad, ja satur dzelzi un vitamīnus nozīmīgos daudzumos. Tomēr, kā Komisija atkal norāda, prasība Regulas Nr. 1924/2006 izpratnē it īpaši ir tāda, kas *nav* obligāta saskaņā ar ES vai valsts tiesību aktiem. Turklāt tādējādi aplūkojamie noteikumi neizvirza likumīgas prasības attiecīgo pārtikas produktu saturam; drīzāk tie precīzē nosacījumus, kad var tikt izmantotas uzturvērtības un veselīguma norādes.

48. Visbeidzot, no lietas dokumentiem nekādā ziņā nav skaidrs, ka produkts *Blutquick* ir pārtikas produkts attiecībā uz īpašas diētas pārtikas produktiem, pirmkārt, Direktīvas 2009/39 1. panta 2. un 3. punkta izpratnē, lai arī tas ir paredzēts cita starpā mātēm zīdīšanas periodā un cilvēkiem ar izsīkuma sindromu, ko varētu uzskatīt par personām, kuras ir “īpašā fizioloģiskā stāvoklī un [...] tāpēc spēj gūt īpašu labumu, kontrolēti lietojot uzturā noteiktas vielas pārtikas produktos”. Bet katrā ziņā, kā norāda Francijas valdība, uzturvielas ir jāpievieno tikai tad, kad tas “ir noteikts īpašos noteikumos attiecīgās īpašās direktīvās ar atbilstoši noteiktiem daudzumiem atkarībā no apstākļiem”¹⁶. Un jau atkal nav tāda pienākuma tirgot, piemēram, augļu sulu maisījumu kā īpašas diētas pārtikas produktu, bet ir tikai aizliegts to tirgot kā tādu, ja tas neatbilst Direktīvas 2009/39 un Regulas Nr. 953/2009 prasībām.

49. Īsumā, visi piemēri, kas bija minēti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu vai kurus minēja *Herbaria*, un kuros minerālvielu un/vai vitamīnu pievienošana varētu tikt uzskatīta par “likumīgi nepieciešamu”, faktiski ir gadījumi, kuros ražotājam ir aizliegts tirgot produktu kā uztura bagātinātāju ar uzturvērtības un veselīguma norādēm vai kā īpašas diētas pārtikas produktu, ja vien tajā nav noteikts daudzums minerālvielu vai vitamīnu. Tā kā nepastāv likumīgas prasības tirgot kādu produktu šādā veidā, Regulas Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunktu būtu jāinterpretē nepieļaujami plaši, lai šādus gadījumus varētu iekļaut tā piemērošanas jomā un ar šādu pamatojumu atļautu minerālvielu un/vai vitamīnu izmantošanu tādas pārtikas pārstrādē, kas tiek tirgota kā bioloģiskā pārtika.

50. Atbilstoši spēkā esošajiem tiesību aktiem¹⁷ man šķiet, ka tā ir vienīgā iespējamā saskanīgā interpretācija.

15 — *Verwaltungsgericht* apgalvo, ka *Blutquick* neesot produkts *Diätverordnung* izpratnē (skat. iepriekš 33. punktu). Dokumentā, kas ir minēts arī lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu (skat. 13. zemsvītras piezīmi), ir ierosinājums, ka ar mērķi novērst patērētāju maldināšanu uztura bagātinātāju minimālajam minerālvielu saturam jābūt tādam, ka ar to tiek sasniegti 15 % no attiecīgās ieteicamās maksimālās devas, kādu ir norādījis ražotājs, bet nav ziņu, ka šis ierosinājums būtu īstenots.

16 — Skat. iepriekš 19. punktu.

17 — Es neapsvēršu jautājumu, vai *vajadzētu* būt iespējai tirgot produktu ar norādi uz bioloģisko ražošanu tādos lietas apstākļos kā pamatlietā; tas attiecas tikai uz tiesisko regulējumu.

51. Esmu pamanījusi, ka Tirdzniecības tehnisko barjeru līguma [*Agreement on Technical Barriers to Trade*]¹⁸ kontekstā PTO Apelācijas iestāde ir uzskatījusi, ka prasība, ka tunča produktam ir jāatbilst konkrētiem nosacījumiem, lai to varētu marķēt kā “delfinu drošu” (situācija, kas ir līdzīga šai lietai), ir obligāta šī līguma 1.1. pielikuma nolūkiem pat tad, ja produktu varētu tirgot bez šāda marķējuma¹⁹.

52. Tomēr šīs lietas apstākļi ir daudz sarežģītāki nekā Apelācijas iestādes izskatītais gadījums. Šeit nepastāv tikai jautājums par atbilstību konkrētiem nosacījumiem, lai varētu tikt lietots noteikts paziņojums uz marķējuma. Tas drīzāk ir jautājums par divu vai vairāku prasību komplektu saskaņošanu, un ne visas no tām ir iespējams ievērot vienlaicīgi, lai izmantotu paziņojumu kombināciju uz marķējuma.

53. Saskaņā ar ES tiesību aktiem, lai produktu tirgotu kā bioloģisku, ir jāievēro noteikti nosacījumi. Lai produktu tirgotu kā uztura bagātinātāju ar uzturvērtības un veselīguma norādēm vai kā īpašas diētas pārtikas produktu, ir jāievēro citi nosacījumi. Lai tas varētu tikt tirgots *gan* kā bioloģisks produkts, *gan* kā uztura bagātinātājs ar uzturvērtības un veselīguma norādēm vai kā īpašas diētas pārtikas produkts, ir jāievēro visi attiecīgie nosacījumi. Bet nekādā gadījumā nepastāv likumīgas prasības, ka produktu būtu jātirgo kādā no šiem veidiem. Ja attiecīgos nosacījumus viena un tā paša produkta tirdzniecībai vairākās produktu kategorijās nevar ievērot vienlaicīgi, ražotājam ir jāizlemj, kā tirgot produktu, un tādējādi jānoskaidro, kuri nosacījumi ir jāievēro. Kā norāda Francijas valdība, pretēja pieeja ļautu ražotājiem tirgot kā bioloģiskus tādus produktus, kuri satur neatļautas nebioloģiskas vielas, papildus norādēm par bioloģisko ražošanu vienkārši izvēloties lietot citas norādes, kas nebūtu iespējams bez šo vielu pievienošanas.

54. Turklāt *Herbaria* uzskata, ka Regulas Nr. 834/2007 3. panta c) punkta mērķis ražot “dažādu” bioloģiskos pārtikas produktus un produktus, kas atbilst patērētāju pieprasījumam, nozīmē, ka ir jābūt iespējamam tirgot bioloģiskos produktus visās pārtikas produktu kategorijās, kas atbilst šīm prasībām, tajā skaitā uztura bagātinātājus, diētiskos produktus un parastos pārtikas produktus ar uzturvērtības un veselīguma norādēm.

55. Šis arguments mani nepārliecina. Attiecīgais mērķis, protams, ietver bioloģisko produktu tirdzniecību šādās kategorijās. Tomēr tas neietver produktu kā bioloģisku produktu tirdzniecību šajās kategorijās, ja tie neatbilst bioloģisko produktu tirdzniecības nosacījumiem.

56. Tādēļ es uzskatu, ka vārdi “likumīgi nepieciešama pārtikas produkts, kuros tie ir iekļauti” Regulas Nr. 889/2008 27. panta 1. punkta f) apakšpunktā attiecas tikai uz tiešu likumīgu prasību, ka vienai vai vairākām uzskaitītajām vielām ir jābūt pārtikas produkta sastāvā, ja tas *vispār* tiek tirgots. Tie neattiecas uz situāciju, kad pārtikas produkts tiek tirgots kā uztura bagātinātājs ar uzturvērtības vai veselīguma norādi vai kā īpašas diētas pārtikas produkts, bet tas nevar tikt tirgots kā tāda veida produkts, ja vien tas nesatur vienas vai vairāku vielu noteiktu daudzumu.

Atšķirīga attieksme salīdzinājumā ar ASV importētajiem produktiem

57. Savos rakstveida apsvērumos Tiesai *Herbaria* apgalvoja, ka no brīža, kad stājās spēkā Regula Nr. 126/2012 (kam sekoja vēstuļu apmaiņa starp Komisiju un *US Department of Agriculture* [ASV Lauksaimniecības ministriju]), ASV ražotos pārtikas produktus var tirgot kā bioloģiskus produktus ES teritorijā, pat ja tie satur nebioloģiskus vitamīnus un minerālvielas, jo šādi marķēt ASV ir atļauts saskaņā ar *Electronic Code of Federal Regulations* [Federācijas noteikumu elektroniskais kodekss]²⁰

18 — Urugvajas kārtas daudzpusējo tirdzniecības sarunu [*Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations*] 1.A pielikums, OV L 336, 86. lpp. (turpmāk tekstā — “TBT līgums”).

19 — Apelācijas iestādes ziņojums *Amerikas Savienotās Valstis – Pasākumi, kas attiecas uz tunča un tunča produktu importu, mārketingu un tirdzniecību*, WT/DS381/AB/R, pieņemts 2012. gada 13. jūnijā, it īpaši 196. punkts.

20 — <http://www.ecfr.gov>.

7. sadaļas (Lauksaimniecība) 205.605. pantu. Tā minēja ASV produktu (*Organic Life Vitamins*), kurš esot salīdzināms ar *Blutquick* un tiekot tirgots ES, bet saturot nebioloģiskus vitamīnus un minerālvielas. Ja *Blutquick* nevarētu tikt tirgots līdzīgā veidā, tiktu pārkāptas *Herbaria* tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi.

58. Mutvārdu apsvērumi tiesas sēdē pēc Tiesas pieprasījuma tika veltīti galvenokārt šim jautājumam.

59. Iespējams, ka šis ir ārkārtīgi svarīgs jautājums. Tas iepriekš paredz ierobežotākā kontekstā vienu no problēmu veidiem, kas varētu kļūt aktuālas saistībā ar Transatlantisko tirdzniecības un investīciju partnerību [*Transatlantic Trade and Investment Partnership*] (turpmāk tekstā – “*TTIP*”), kas šobrīd tiek apspriesta starp Komisiju ES vārdā un ASV Tirdzniecības pārstāvi ASV vārdā²¹. “Savstarpējās atziņas” jautājums ir tas, kas izraisa diskusijas par vienlīdzīgu attieksmi un, iespējams, pozitīvo diskrimināciju. Ja ES ir jāatzīst par bioloģiskiem tādi pārtikas produkti un to imports un sekojoša tirdzniecība, kas nesader ar ES noteikumiem, bet tikai nodrošina līdzvērtīgas garantijas, var jautāt, vai tādā gadījumā nevajadzētu būt iespējamam tirgot kā bioloģiskus arī pārtikas produktus, kas ražoti ES un atbilst tādu noteikumu prasībām, kas nodrošina šīs līdzvērtīgās garantijas. Attiecībā uz *TTIP* ir izteiktas bažas, ka cita starpā faktiski notiktu milzīga daudzuma reglamentējošo pasākumu pielīdzināšana un tam sekojoša reglamentējošās autonomijas zaudēšana.

60. Tomēr, manuprāt, pastāv pārliecinoši iemesli, kādēļ Tiesai nevajadzētu izskatīt šos jautājumus šīs tiesvedības ietvaros.

61. Pirmkārt, *Verwaltungsgericht* nav lūgusi padomu šajā jautājumā, kaut arī saskaņā ar *Herbaria* advokāta apgalvoto tiesas sēdē šis jautājums tika izvirzīts un apspriests valsts tiesvedībā. Tiesa ir konsekventi norādījusi, ka tikai valsts tiesa, kurā ierosināta lieta un kas atbild par taisāmo spriedumu, pamatojoties uz lietas apstākļiem, var novērtēt gan vajadzību saņemt prejudiciālu nolēmumu, lai varētu taisīt spriedumu, gan Tiesai uzdoto jautājumu nozīmi²². Šajā kontekstā, manuprāt, vismaz sākotnēji arī valsts tiesai vajadzētu noteikt, ka ES tiesību jautājums, kas tai uzdots, nav jāizlemj, lai varētu izspriest lietu, un tādēļ procesuālās ekonomijas interesēs to nevajadzētu iesniegt Tiesai. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedība konsekventi tiek uzskatīta par dialogu starp divām tiesām, un tā uzsākšana ir pilnībā atkarīga no valsts tiesas vērtējuma par lūguma iesniegšanas piemērotību un nepieciešamību²³.

62. Turklāt fakts, ka *Verwaltungsgericht* nav atsaukusies uz jautājumu, kuru izvirzījusi *Herbaria*, neizbēgami nozīmē to, ka attiecībā uz šo jautājumu tās lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nesatur pilnīgi visus elementus, kas ir prasīti Tiesas Reglamenta 94. pantā. Konkrēti, tajā nav norāžu uz faktu izklāstu vai pieņēmumiem par iespēju salīdzināt *Organic Life Vitamins* ar *Blutquick*, par pirmā [*Organic Life Vitamins*] faktisko tirdzniecību ES saskaņā ar Regulas Nr. 834/2007 33. pantā noteikto kārtību vai pēdējā [*Blutquick*] iespējamo saderību ar ASV noteikumiem, ja tas būtu ražots ASV; nav arī, protams, nekādas norādes par iemesliem, kādēļ būtu nepieciešams nolēmums par ASV bioloģisko produktu marķēšanas un tirdzniecības noteikumu interpretāciju.

63. Apgalvojot šo, mans nolūks nav *Verwaltungsgericht* kritika. Tieši pretēji, šī tiesa nepārprotami pēc iepazīšanās ar faktiem ir pieņēmusi lēmumu tobrīd neizskatīt šo jautājumu un tādēļ gluži pamatoti nesniegt ar to saistīto pamatojumu un faktisko izklāstu. Tātad, ja Tiesai būtu jāizskata šis jautājums, tas būtu veltīgi darīts, ja nav zināmi ne iemesli, kādēļ *Verwaltungsgericht* nelūdza padomu par šo

21 — Skat. īsu kopsavilkumu interneta vietnē: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/july/tradoc_151605.pdf. Ir arī jānorāda, ka *TBT* līguma (minēts 18. zemsvītras piezīmē) 2.7. pantā līguma pusēm ir prasīts “pozitīvi apsvērt pieņemt kā līdzvērtīgus citu līguma pušu tehniskos noteikumus, pat ja tie atšķiras no to noteikumiem, ja tie ir pārliecinājušies, ka šie noteikumi atbilst viņu pašu noteikumos izvirzītajiem mērķiem”.

22 — Skat. kā nesenu piemēru spriedumu *Nordecon un Ramboll Eesti* (C-561/12, EU:C:2013:793, 29. punkts).

23 — Skat. kā nesenu piemēru spriedumu *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 66. punkts).

jautājumu, ne arī faktiskais un procesuālais pamatojums, kādēļ šie iemesli varētu tikt apstrīdēti. Tiesa pārkāptu savu funkciju robežas, ja tā izšķirtos lemt par hipotētiska rakstura jautājumu, nepārzinot faktiskos un tiesiskos apstākļus²⁴. Sniedzot atbildi uz pamatlietas dalībnieka uzdotu jautājumu bez iesniedzējtiesas piekrišanas, manuprāt, tiktu vēl vairāk pārkāptas šīs funkcijas robežas.

64. Turklāt, jautājuma, kas nav uzdots lūgumā par prejudiciāla nolēmuma sniegšanu – un tādu jautājumu, kas nav pat dabiska vai loģiska dokumentā norādīto jautājumu ekstrapolācija –, bet tikai pamatlietas dalībnieka apsvērumos, izskatīšana nozīmētu, ka dalībvalstīm tiktu daļēji liegtas tiesības, kas izriet no Tiesas statūtu 23. panta, būt informētām par Tiesai uzdoto prejudiciālo jautājumu priekšmetu un iesniegt rakstveida apsvērumus par šiem jautājumiem. Taisnība, ka dalībvalsts var pieprasīt iespēju izteikties mutiski tiesas sēdes laikā, atbildot uz rakstveida apsvērumos izvirzītajiem jautājumiem. Tomēr, no vienas puses, iespējams, ka tā nav saņēmusi šos apsvērumus tās oficiālajā valodā, bet lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu vai vismaz tā kopsavilkums vienmēr ir tulkots visās oficiālajās ES valodās, un, no otras puses, tiesas sēdē ir pieejams ierobežots laiks un var nebūt iespējams iesniegt rūpīgus tik pilnīgus un noderīgus apsvērumus, kā to būtu iespējams izdarīt rakstveidā.

65. Otrkārt, kā Komisija norādīja tiesas sēdē, pamatlietā tiek apstrīdēts Bavārijas iestāžu 2011. gada decembrī pieņemtais lēmums, kura spēkā esamība, jādodomā, ir jāizvērtē saskaņā ar tobrīd spēkā esošajiem tiesību aktiem. Saskaņā ar Regulas Nr. 126/2012 3. pantu šī regula, ar kuru *Herbaria* pamato savus apgalvojumus, stājas spēkā tikai 2012. gada 1. jūnijā. Tādējādi izrādās, ka faktu norises brīdī nevarēja būt runas par pārtikas produktiem no ASV, kas satur nebioloģiskus vitamīnus un minerālvielas un ir atļauti tirdzniecībai bioloģisko produktu kategorijā ES, uz ko *Herbaria* varētu pamatot tās prasību par nevienlīdzīgu attieksmi.

66. Šādos apstākļos es ieteiktu Tiesai nemēģināt izskatīt šīs tiesvedības ietvaros papildu jautājumu, kuru ir izvirzījusi *Herbaria*. Ja Tiesa tomēr uzskatītu par iespējamu to darīt, es uzskatu, ka vispirms tai atbilstoši Reglamenta 101. pantam būtu jāpieprasa skaidrojums no *Verwaltungsgericht* un pēc tam atkārtoti jāsāk mutvārdu process saskaņā ar šī Reglamenta 83. pantu, lai jebkura ieinteresētā dalībvalsts varētu iesniegt apsvērumus šī skaidrojuma kontekstā.

Secinājumi

67. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Tiesai uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu būtu jāatbild šādi:

Komisijas 2008. gada 5. septembra Regulas (EK) Nr. 889/2008, ar ko paredz sīki izstrādātus bioloģiskās ražošanas, marķēšanas un kontroles noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007, 27. panta 1. punkta f) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nozīmē, ka minēto vielu izmantošana ir likumīgi nepieciešama tikai tad, ja ES tiesību vai ar tām saderīgā valsts tiesību normā attiecībā uz pārtikas produktiem, kam minētās vielas ir jāpievieno, ir tieši paredzēta šo vielu pievienošana vai vismaz norādīta minimālā pievienojamo vielu koncentrācija, un tikai tad pārtikas produktu var laist tirgū.

Nav tādas prasības, ka pārtikas produkta kā uztura bagātinātāja ar uzturvērtības un veselīguma norādi vai īpašas diētas pārtikas produkta tirdzniecība, nepievienojot tam vienu vai vairākas minētās vielas, maldinātu patērētāju, jo pārtikas produkts bez šādas vielas vai vielu pievienošanas pietiekamā daudzumā nevar izpildīt savu funkciju kā pārtikas produkts vai arī savu uzturvērtības vai veselīguma norādē paredzēto funkciju. Nepastāv arī prasība, ar kuru īpašas diētas vai veselīguma norādes ir izmantojamas tikai pārtikas produktiem, kuri satur minētās vielas vai vielu “nozīmīgu” daudzumu.

24 — Skat. kā nesenu pastāvīgās judikatūras piemēru rīkojumu *Società cooperativa Madonna dei miracoli* (C-82/13, EU:C:2013:655, 11. un 12. punkts un tajos minētā judikatūra).